

УДК 81'25'42'373.2'373.46:793.7

DOI: 10.26565/2227-8877-2020-92-19

Енциклопедія перекладознавства – всеукраїнський громадський проєкт

Степанова А. А.

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології та перекладу Університету імені Альфреда Нобеля; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1235-8029>; е-пошта: dh.afip@duan.edu.ua

(Дніпро)

Рецензія на перший том «Енциклопедії перекладознавства» в перекладі українською мовою.

Ключові слова: переклад, перекладознавство, історія перекладу, теорія перекладу.

Степанова А. А. Энциклопедия переводоведения – всеукраинский общественный проект. Рецензия на первый том «Энциклопедии переводоведения» в переводе на украинский язык.

Ключевые слова: перевода, переводоведение, история перевода, теория перевода.

Stepanova A. Handbook of Translation Studies – all-Ukrainian public project. The review on the Ukrainian translation of the world-famous *Handbook of Translation Studies*.

Keywords: translation, translation studies, history of translation, theory of translation.

Енциклопедія перекладознавства / пер. з англ.,
за ред. О.А.Кальниченка та Л.М.Черноватого. Том 1.
Вінниця : Нова книга, 2020. 552 с.

Неординарна подія в українській філології – вінницьке видавництво «Нова книга» презентувало переклад українською мовою першого тому всесвітньо відомого чотиритомника *Handbook of Translation Studies* (редактори Ів Гамб'є та Люк ван Дорслар). В українському перекладі це видання слушно названо «Енциклопедією перекладознавства», зважаючи на його обсяг та діапазон тематичних статей – тільки перший (із чотирьох) том містить 74 статті, що займають 552 сторінки формату 70x100/16.

Варто підкреслити, що хоча електронний переклад окремих статей чотиритомника і раніше виконувався багатьма мовами (див. відповідний сайт відомого видавництва літератури з перекладознавства «Бенджамінз»), публікацію українського повного перекладу згаданої праці у паперовій формі здійснено першим у світі. Це сталося завдяки ініціативі офіційного координатора проєкту Олександра Кальниченка, об'єднавчим зусиллям Всеукраїнської спілки викладачів перекладу (президент – Леонід Черноватий), яка залучила до реалізації проєкту викладачів спеціалізованих кафедр університетів України, та підтримці видавництва «Нова книга», що провело переговори з видавництвом

«Бенджамінз», одержало дозвіл на публікацію перекладу українською мовою й успішно здійснило його. Левову частку перекладів виконано на громадських засадах викладачами кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна (зав. кафедри Олександр Ребрій) та кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура Львівського національного університету імені Івана Франка (зав. кафедри Роксолана Зорівчак). Проте участь у перекладах окремих статей викладачів фахових кафедр інших університетів (Київський імені Бориса Грінченка, Центральноукраїнський імені Володимира Винниченка, Львівська політехніка, Східноєвропейський національний, Харківський гуманітарний «Народна українська академія», Дніпровський імені Альфреда Нобеля) робить цей проект загальноукраїнським і вартим наслідування. Перелік університетів, репрезентованих у наступних томах, є ще довшим.

Тематика статей першого тому відзначається широким діапазоном. Розглядаються базові поняття перекладознавства, такі як «переклад», «перекладознавство», «автопереклад», «адаптація», «трансферні студії» тощо; аналізується історія перекладу у філогенезі та онтогенезі, зокрема, різні моделі перекладознавства – від дескриптивної, прикладної й інтерпретативної до когнітивної та функціональної; тлумачяться такі суперечливі поняття як релевантність, норми, одиниці і стратегії перекладу, його множинність, відкритість і закритість; вивчаються зв'язки перекладознавства з різноманітними науками – від герменевтики, мультлінгвізму і семіотики до етики, етнографії і філософії; окреслено широкий спектр проблем художнього перекладу, включаючи полісистемну теорію, постколоніальні літератури, цензуру й особливості передачі різножанрових творів; розбираються питання спеціалізованого (від політичного до юридичного) та різних видів усного перекладу, включаючи й такі його менш частотні варіації як дублювання, субтитрування та сурдопереклад; детально

оглядаються ситуації перекладу із застосуванням інформаційних технологій, в тому числі автоматизований і машинний переклад, корпуси та локалізація. Не залишилися поза увагою й такі питання як нетворкінг та волонтерська діяльність перекладачів, інструменти дослідження процесу перекладу, визначення його якості, типологія перекладацьких помилок, методика викладання перекладу та його роль у навчанні іноземних мов.

Видання є своєчасним, оскільки певним чином компенсує тимчасову відсутність подібної довідкової літератури українською мовою, створює сприятливі передумови для обговорення відповідних проблем на лекціях і семінарах із студентами та аспірантами, а також їх вивчення в межах студентських, аспірантських і пост-дисертаційних досліджень.

Матеріал статей першого тому дозволяє читачам познайомитися з теоретичними поглядами провідних Західних перекладознавців, серед яких такі відомі постаті як британські дослідники Мері Снел-Горнбі, Дороті Келлі, Кірстен Малмк'єр і Крістіна Шефнер, французькі – Даніель Гуадек і Маріана Ледерер, іспанські – Ампаро Уртадо Альбір і Фабіу Альвес, Ів Гамб'є (Фінляндія), Люк ван Дорслар (Бельгія), Крістіана Норд (Німеччина), Алешандра Асіш Роза (Португалія), та багато інших.

Перший том «Енциклопедії перекладознавства» має поважний обсяг як за кількістю сторінок (45,67 ум. друк. арк.), так і за тематикою (74 статті). Книга відзначається високою поліграфічною якістю: тверда обкладинка, ефектний дизайн, вдале поєднання кольорів, білосніжний офсетний папір і офсетний друк – за це варто відзначити видавництво «Нова книга».

Таким чином, перший том «Енциклопедії перекладознавства» є корисним і своєчасним виданням, яке, разом із наступними трьома томами, забезпечить потужне джерело корисної інформації для українських студентів, аспірантів і перекладознавців. Даний проєкт є вдалим прикладом громадської ініціативи і, безумовно, заслуговує не тільки на моральну, але й на фінансову підтримку з боку Міністерства освіти і науки України.

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРЕ / INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Степанова Анна Аркадьевна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології і переклада, Університет імені Альфреда Нобеля; e-mail: dh.afip@duan.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1235-8029>

Stepanova Anna – Doctor of Philology, Professor, Professor at English Philology and Translation Department, Alfred Nobel University; e-mail: dh.afip@duan.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1235-8029>